

Tarihsel Vesayet Bloğu, İttifaklar ve PKK Terörü

Cevat ÖZKAYA

12 Ekim 2015

<https://www.teknikelektrik.com/makale/tarihsel-vesayet-bloğu-ittifaklar-ve-pkk-teroru-1257>

Anlaşılan o ki, siyasi iklimin müsait olduğu bir ortamda geçmişte yapılan hataların samimiyetle giderilmeye çalışıldığı ve bu yolda hayli mesafe alındığı bir iklimde şiddetin tekrar avdet etmesi, niyetin çok farklı olduğunu açıkça ortaya koyuyor. PKK, Suriye meselesinin özellikle IŞİD/DAİŞ faktörünün oluşturduğu konjonktürün, kanton olarak ütopylaştırılan kendi siyasi fantezisine uygun bir ortam oluşturduğunu düşündü. Bu ortamdan yararlanmanın Türkiye içinde oluşturulacak barıştan daha önemli olduğu zehabına kapıldı ve çözüm sürecinin bittiğini deklare etmekten geri durmadı.

Hakkında ne düşünülürse düşünölsün, Türkiye’de cereyan eden olayları, Tanzimat’tan bu yana yaşanan batıcılışma süreci ile irtibatlandırmadan anlamak çok mümkün gözökmüyor. Krize bir çözüm bulmak maksadıyla başlatılan Batıcılışma süreci, en meşhur deyimle bir medeniyet değıştirme sürecidir. Devleti muhafaza ederek kurtarmanın ancak böyle mümkün olacağı varsayılmıştır. Elbette bu karar, tabii bir gelişim değil, bir zorlama ve bir mühendislik operasyonudur. Rıza üreterek değil, büyük ölçüde askerî ve sivil bürokrasinin kuruculuğunda tepeden inme yapılmıştır. Tepede kararı veren elit, ahaliyi çok dikkate almadan kendi kararını uygulayacak mekanizmaları kurmuş ve buna dayanarak, devleti dönöştürmüştür. Rızaya dayanmayan bu uygulama, halk ile devlet arasında ciddi bir kopukluk oluşturmuştur. Devlet, millete rağmen girdiğı bu yolda, sırtını millete değil, kendi oluşturduğu kurumlara yaslamıştır. Sivil/askerî bürokrasi, üniversite, aydınlar devletten geçinen ve üretken olmayan sermaye ve buna dayalı oluşturulan medya, halka karşı konumlanmıştır. Böyle bir konumda olduğu için gayri meşrudur baskıcıdır.

Tarihsel Vesayet Bloğunun Yeni Müttefikleri

İktidar alanını, yönettiğı ahaliye kapatır. İktidar alanının sağladığı imtiyazı tümüyle kullanır. Seçimli siyasetin başladığı ellili yıllarda, seçimle iktidara gelme ümidini kaybeden bu tarihsel vesayet bloğu imtiyazlarını devam ettirmek için seri darbeler sürecini başlatır. 27 Mayıs 1960 ihtilalinden sonra oluşturulan 1961 anayasası, tarihsel vesayet bloğunun iktidar alanını tahkim ederek, seçilmişlerin atanmışlar karşısındaki siyasî alanlarını daraltacak bir şekilde tanzim edilmiştir. 1950’den itibaren yapılan, bir iki istisna dışında tüm seçimleri kaybeden bu tarihsel vesayet bloğu, darbeler ve darbe sonrası oluşturulan anayasalar sayesinde imtiyazlarını devam ettirmiştir. Adnan Menderes, Turgut Özal, Necmettin Erbakan (hatta bir dönem Süleyman Demirel) birbirleriyle tenakuz arz eden fikrî ve siyasî farklılıklarına karşın bu blok karşısında milletin iktidar alanını genişletme

m¼cadelesi vermişlerdir. Bu m¼cadele sonucunda Menderes idam edilmiş, zal 1990’larda devletin zirvesinde otururken g¼çs¼z ve yalnız bırakılmış ve Erbakan ise 28 şubat 1997 darbesi sonucunda iktidardan uzaklaştırılmıştır. 1950 yılından bu yana basında yapılacak bir tarama Menderes’e yapılan eleştirilerle, zal’a, Erbakan’a yapılanların neredeyse birebir rt¼řt¼ę¼n¼ ortaya ¼ıkaracaktır. Geçmişten bu yana “kutuplaşma”, “otoriterleşme”, “irtica”, “yolsuzluk”, “basının susturulması” gibi pop siyasetin tezg¼hına su taşıyan suçlamalar, se¼ilmiř iktidarı yıpratmak ve iř g¼remez hale getirmek i¼in adeta bir mermi gibi kullanılmıştır. Hatta bu sebeple bug¼nk¼ T¼rkiye’deki belli odakların b¼y¼k l¼¼de 1950’lerde yaşananlar ¼zerinden varlık kazandıkları söylenebilir. Dolayısıyla bu on yıllık zaman dilimi her bakımdan kurucu nitelikler barındırmasına karşın ayrıntılı olarak ele alınmış değildir. 1950’lerin ortalarından itibaren se¼ilmiřleri kamuoyu nezdinde itibarsızlaştıran birtakım suçlamalar ileri s¼r¼lm¼ř, bunun neticesinde iktidarlar devrilmiştir fakat bunları bahane edenler kendileri iktidara geldiklerinde, iddialarını ispat i¼in hi¼bir gayret sarf etmemişlerdir. ¼¼nk¼ mesele yolsuzluę¼, kamu kaynaklarının usuls¼z kullanılmasını veya bir söylentiye dn¼řm¼ř vaziyetteki irticayı önlemek değildir.

Daha yakından bakıldığında kutuplaşma ifadesinin bizatihi vesayet karşısında irade beyanında bulunmanın adı olduę¼ ¼ıkarılabilecektir. Otoriterlik ise, vesayet bloğunun politikalarını uygulamayanların sıfatıdır. Yani bu yaftalamalar sahici değil, fonksiyoneldir. Siyaset m¼hendislięine imk¼n sağlayan suçlamalardır. Batıcı, sek¼ler kesimin imtiyazına dokunmaya teřebb¼s eden siyas¼leri iktidardan uzaklaştırmanın aracılarıdır. Bu bağlamda terör ve ğrenci hareketleri de sık¼a kullanılmıştır. 3 Kasım 2002’ye gelene kadar bu tezg¼h arızasız işlemiştir. 2002 yılında AK Parti’nin iktidara gelişi ile beraber, birtakım değişiklikler olmuştur.

Menderes, zal ve Erbakan döneminde kısımd¼ ve c¼z¼ de olsa tarihsel vesayet bloğunun dışında teřekk¼l eden sermaye yeni iktidar döneminde dikkate alınacak bir b¼y¼kl¼ę¼ ulaşmıştır. Yine bu zamanda vesayet blokunun sermayesi gelirini her dönemden ¼ok daha fazla artırmıştır. Ama durumdan memnun değildir ¼¼nk¼ tapulu m¼lkleri olarak kabul ettikleri ekonomi alanına ortaklar gelmiştir, ayrıca siyasal iktidara istediklerini yaptırma l¼ks¼n¼ de kaybetmişlerdir. Sermayeleri ¼oęalsa da kayıpları can sıkıcıdır.

Bu ¼evreler özellikle 2010 sonrasında kendilerine rağmen icra-i siyaset eden siyas¼ iktidara ve onun liderine haddini bildirmek i¼in harekete ge¼tiler. Uzun iktidar yılları s¼resince oluşturdukları CHP tabanının ¼zerine başka m¼ttefikler de bularak tabanlarını genişletme arayışına girdiler. Sırbistan, Ukrayna, Ermenistan, G¼rcistan gibi ülkelerde yaşanan kadife darbe s¼re¼lerinin tecr¼belerinden de yararlanarak siyas¼ iktidara karşı amansız bir m¼cadele başlattılar. Bilindiği gibi bu darbelerde gayrı memnunları bir ¼atı altında toplayarak tek hedefe yönelik bir m¼cadele s¼recine sokmak esastır. Onun i¼in algı yönetimi yoluyla denetim dışı işler yapan siyasal lideri şeytanlaştırmak esastır. AK Parti’de elbette Recep Tayyip Erdoğan hedef se¼ilmiřtir. Diktatör, otoriter gibi oyuncak kelimeler

son üç yıl içinde Gobbels'vari bir metotla tekrar edilerek bir algı oluşturmada epeyce mesafe alınmıştır.

Bütün ortak özellikleri bu algıya muhatap olan şahsa karşıtlık olan kişiler ve guruplar bu karşıtlık bağlamında organize edildiler. Organizasyon yurt dışından da destek aldı. CNN'den BBC'ye, New York Times'tan The Guardian'a kadar batılı basın organları bu şeytanlaştırma operasyonuna katkıda bulundular.

En garip olanı da inkâr ve asimilasyon politikalarıyla, Kürt sorununun ortaya çıkmasında en büyük paya sahip olan tarihsel vesayet bloğu ile Kürt haklarını koruma iddiasındaki PKK- HDP'nin 7 Haziran seçim sürecinde ve sonrasında kadife darbenin aşamalarını andırırçasına aynı çatı altında buluşması oldu. İnkâr politikalarını, asimilasyonu bitiren Kürtlerin haklarının iadesi konusunda bugüne kadar var olan iktidarlara mukayese edilmeyecek bir çaba gösteren siyasal parti ve onun tabii liderine karşı oluşturulan bloğun içinde Kürt siyasî hareketinin yer almasına nelerin sebep olduğu ciddiyle düşünülmesi gereken bir konudur. Bir lidere, bir siyasî kişiliğe nefret etrafında toplanan bu blok, yıllardır sahip olduğu imtiyazları koruma mücadelesini yürütmektedir. Türkiye'ye söyleyeceği bir sözü olmadığı gibi sloganların ötesinde başka bir gelecek teklifi de yoktur. Sadece kendi iktidarına mâni olacak bir toplumsal tabanı temsil eden siyasal parti ve onun liderini sofistike bir darbe yoluyla siyasî iktidardan uzaklaştırmayı ve gerekirse cezalandırmayı istemektedirler.

Bunu yapmak için denedikleri kadife darbe yöntemleri, halk katındaki meşruiyeti güçlü olmayan yönetimlerin bulunduğu ufak ölçekli ülkelerde başarılı olmuştu. Türkiye'de ise, halk nezdindeki meşruiyeti güçlü bir siyasal parti ve %52 oyla seçilmiş ve bu siyasal partinin doğal lideri olan bir Cumhurbaşkanı var. Dolayısıyla arzuladıkları sonuca ulaşmaları imkânsız görünüyor. Fakat mücadeleden de henüz vazgeçmiş değiller. Üstelik tekrar seçim kararının alınacağını belli olduğu günlerde bunu tekrar ve sofistike bir biçimde yeniden işlemeye koyuldular. Dolayısıyla Türkiye'de vuku bulmakta olan olayları bu mücadele sürecinden bağımsız bir şekilde ele alıp analiz etmeye çalışmak doğru olmaz. Belli bir tabana oturmuş, konumlarını, imkânlarını ve imtiyazlarını kaybetmek istemeyen tarihsel vesayet bloğu ile çok geniş bir tabana hitap eden, farklı siyasal yapılarda kendini temsil eden halk çoğunluğu temsilcilerinin karşılaşması kaçınılmazdı. Bugün yaşadığımız budur. Şüphesiz bu amansız mücadelede, kimlerin nerede durduğu en az mücadelenin kendisi kadar önemlidir.

Bu açıdan mücadelenin günden güne sertleştiği vasatta, özeleştirici adına siyasî iktidarı oluşturan blokun varolan hatalarını büyütürken tarihsel vesayet blokunun ekmeğine yağ sürecektir tavırlara ve söylemlere itibar etmek ölümcül bir hata olur. Önce karşıdakilerin mahirane bir biçimde yaptıkları gibi safı (yahut cepheyi) belirleyip, doğru yerde durmak ve ardından hatalara, eksiklere, yanlışlara karşı siyasî ve ahlakî duruş göstermek ve gerekli mücadeleyi yapmak, doğru bir tutum ve tavır olacaktır.

Son aylarda artan şiddet kullanımı PKK HDP'yi daha da araçsallaştıracaktır. Yukarıda çizdiğimiz tablo içinde tarihsel vesayet blokunun imtiyazlarını devam ettirmek için verdiği mücadelede en önemli yardımcılarından biri de PKK HDP'dir. Kürtlerin haksızlığa uğramasında neredeyse tek belirleyici olan tarihsel vesayet blokunun PKK- HDP'yi Kürtlerin vatandaşlık ve insan hakları bağlamında çok büyük riskleri göze alarak, olmaz/yapılamaz sanılan pek çok şeyi yapmış olan siyasal iktidarın karşısına dikmeyi başarması nereden bakılırsa bakılsın o blok adına bir başarıdır. Nitekim bu yönde bir ittifak beklentisi Gezi Parkı olaylarında da gündeme gelmiş ve fakat istenilen düzeyde gerçeklik kazanmamıştı. Bu açıdan bir yıl öncesine bakıldığında hatta HDP'nin kurulduğu vasatta gerçekleşmesi muhal zannedilen bu birlikteliğin aktüel siyasî taktikler çerçevesinde makul bir izahı yapılabilir.

Şöyle ki hem tarihsel vesayet bloğunu yönetenler, hem de PKK HDP önderleri genel olarak temsilcisi olduklarını iddia ettikleri ve yönetmek iddiasında bulundukları ahali ile değerler bağlamında yabancıdırlar. Şimdilik ele geçirdikleri bu temsil konumunu her iki grup da en azından yerli ve buralı olarak niteleyemeyeceğimiz bir bağlamda kullanıyorlar. "Şimdilik" kaydını özellikle kullanıyorum çünkü Kürt siyasal hareketi ne tür tavır gösterirse gösterebilir, Kürt halkı yerlidir ayakları bu toprağa basmakta ve bu topraklarda varlığını devam ettiren ortak değerlere yaslanmaktadır. Bu ayrımın samimiyetle farkında olmak ve oluşturulacak politikaları, bu bağlamda değerlendirmek devleti yönetenlerin çok dikkat etmeleri gereken bir husustur. Ayrıca, PKK-HDP, bir hak arayışından öte uluslararası güçlerin himayesini talep ederek, bir siyasal ve yönetsel statü kazanmak çabası içindedirler. Mevcut şartlarda bu çabanın onların isteklerini gerçekleştirmek için yetmeyeceğini söyleyebiliriz. Ancak bu çaba tarihe özne olarak dönüş yapma gayretindeki Türkiye'nin yürüyüşünü yavaşlatmayı hedefleyen güçler tarafından fonksiyonel bir şekilde kullanılmaktadır. PKK-HDP'nin bu bağlamda araçsallaştığını söyleyebiliriz. Şiddeti devam ettirdikleri süre içinde, araçsallaşma ve Kürt halkına yabancılaşma süreci hızlanacaktır. Ne var ki bu süre içinde nahak yere ölümler olacak, analar göz yaşı dökülecektir. Siyasetin mümkün olduğu bir ortamda ölümlere sebebiyet verenlerde tarihen de hukuken de siyasal olarak da sorumlu olacaklardır.

Bir Talep Şekli Olarak Şiddet Kullanımı

Türkiye'de şiddetin bir siyasî talep aracı şeklinde kullanılması yakın tarihte daha ziyade 12 Mart muhtırası sonrasında sol yapılarda örneğine sıkça rastladığımız bir durumdur. Keza PKK'nın örgütlenmesi, mücadele tarzı ve ideolojisi de büyük ölçüde bu yıllarda şekillenmiştir. Aslında şiddet, siyasetin yapılamadığı ortamlarda boy veren aynı zamanda siyasetin yolunu tümüyle tıkayan bir olgudur. Ancak bir talep aracı olarak siyasetin serbestçe yapılabilirdiği bir ortamda, şiddetin kullanılması meselenin bir hak yahut daha özelde insan hakları, "barış" talebi olmadığını başka stratejik bir hedefin ele geçirilmesi mücadelesine dönük olduğunu gösteriyor. Anlaşılan o ki, siyasî iklimin müsait olduğu bir ortamda geçmişte yapılan hataların samimiyetle giderilmeye çalışıldığı ve bu yolda hayli

mesafe alındığı bir iklimde şiddetin tekrar avdet etmesi, niyetin çok farklı olduğunu açıkça ortaya koyuyor. PKK, Suriye meselesinin özellikle IŞİD/DAİŞ faktörünün oluşturduğu konjonktürün, kanton olarak ütopylaştırılan kendi siyasal fantezisine uygun bir ortam oluşturduğunu düşündü. Bu ortamdan yararlanmanın Türkiye içinde oluşturulacak barıştan daha önemli olduğu zehabına kapıldı ve çözüm sürecinin bittiğini deklare etmekten geri durmadı.

Elbette, devletin “çözüm süreci” süresince belki de yanlış olarak ihmal ettiği bölgedeki kamu otoritesi ve güvenliğini gündeme getirmesi kaçınılmazdı. Nitekim devlet, PKK’nın KCK aracılığıyla “devrimci halk savaşı” ilan etmesinin ardından süreci dondurduğunu ve kamu güvenliğini sağlamaya dönük eylemlere geçtiğini ilan etti. Örgütün başlattığı şiddet eylemlerini sonlandırmak ve çözüm sürecini geçmişten de ders alarak yeniden başlatmak için güvenlik güçlerini devreye soktu.

Nihai tahlilde, zor yoluyla kitlelerin taleplerinin ortadan kaldırılamadığı, devlet dahil her kesim tarafından biliniyor. Ancak müzakereyi imkânsız kılan aşırı talepler, oyalamalar, muhatabını aldatmaya dönük atraksiyonlar, konjonktörü yanlış okumanın getirdiği güç zehirlenmesi, sürecin devamını imkânsız hale getirdi. Bu durumda istenmeyen ve arzu edilmeyen oldu. Şiddetin gayri meşru kullanımını engellemek için, tanım gereği şiddet kullanma meşruiyetini elinde bulunduran devlet, şiddet kullanmak durumunda kaldı. Bu durumun çok uzun sürmesi temenni edilmez, olumlu sonuç da vermez. Ancak, çözüm sürecinin yeniden başlamasına imkân verebilmek için tarafların sınırlarını anlayıp, meşru taleplerin karşılanacağı iklimin oluşacağı bir zamana kadar mücadelenin devam edeceğini var saymalıyız.

PKK’nın silahlı mücadeleye başladığı 1980’li yılların başından beri devletin güvenlik kuvvetlerinin güç kullanımı özellikle Batı ülkeleri başta olmak üzere kamuoyu nezdinde bugünkü kadar meşru karşılanmamıştı. Kamuoyunun çoğunluğunun devletin güç kullanımını haklı görmesi çok önemlidir. Ancak, bu durumun makul süreyi aşan bir şekilde uzaması haklılığı aşındırır. Ayrıca, süreç içinde, güvenlik güçlerinin ve bürokrasinin bölge halkının hakkına, hukukuna riayeti, şiddet kullanan, terör icra edenle ahaliyi ayırması, kısa sürede sonuca gidilmesi ve meşruiyetin devamı için vazgeçilmezdir. Ellerin tetikten çekilmesi gerekli ama yeterli olmayacaktır. Tetikten çekilen ellerin tekrar tetiğe gitmeyeceğinin garantisi nedir? PKK, Türkiye’deki silahlı güçlerini ülke sınırları dışına çıkarmadıkça ve Türkiye’de silahlı mücadeleye son verdiğini açıkça ilan etmedikçe, taktik olarak yapılan çağrılar bir sonuç vermeyecek ve kalıcı bir barışa ulaşma sonucunu doğurmayacaktır.

Umarız ortam ve konjonktür doğru okunur, çatışmanın faydasızlığı ve devam ettirilemezliği görülür ve silahlı iklimden makul bir çözümün bulunacağı sürece geçilir.